

**Müsaibimiz həmkarımızdır**

**Bu il tanınmış publisist-ssenarist Rəfiqə Məsudun ölkənin mərkəzi mətbuatında yazılarla çıxış etməyə başlamasının 60 illiyi tamam olur. O bu əlamətdar hadisə ilə eyni vaxtda 60-cı sənədli filmi başa çatdırıb.**

Həmkarımız ilk gəncliyindən jurnalistikaya könül verib, onun hər çətinliyinə dözüb, 6 onillikdən sonra da yaradıcılıq yolunu eyni həvə, çalışqanlıq və məsuliyyətlə davam etdirir. Rəfiqə xanımı jurnalistikaya nə öteri həvəs gətirib, nə də şöhrət xatirinə gəlib. O, tale yazısı kimi sözə birdəfəlik könül verib. Onsuz nə gecəsi, nə də gündüzü; nə yayı, nə də qışı olub. Sözlər ardınca eniş-yoxuşlardan, gədik-dolaylardan keçib. Yaradıcılığı ilə həmişə çevrəsinde yenilik və gözəllik ab-havası yaratmağı bacarıb.

Rəfiqə Məsud jurnalist fəaliyyətinə qəzet-jurnallardan başlayıb. 1963-cü ildə Bakı Kitabxanaçılıq Texnikumunda

**– Hansı filmlərinizdən söz açmaq istərdiniz?**

– Mən bütün filmlərin ssenarisini eyni məsuliyyət, tələbkarlıqla qələmə almışam. Yaradıcı qrupu da özüm seçmişəm. Çəkilişlərdə də iştirak edirəm. Rejissorun müəllifin fikirlərinə nəşə əlavə etməyə ixtiyarı yoxdur. Film, ilk növbədə, mətnidir, ideyadır, sözdür – təsvir isə bunları göstərmək üçündür. Filmlər öteri təəssürat deyil, tarix üçün çəkilir.

“Dan ulduzu, tale ulduzu” adlı filmim Əməkdar incəsənət xadimi Güllərə Əliyevaya həsr olunub. “İlmələrdə yaşayan ömür” filmi məşhur xalqçı Kamil Əliyev, “Vurğun ocağı” Xalq şairi

# Mənəli ömür yolu

əmək fəaliyyətinə başladığı vaxtdan ilk qələm təcrübələrini çap etdirib. “Azərbaycan gəncləri”, “Bakı” – “Baku”, “Sovet kəndi”, “Azərbaycan qadını” kimi mərkəzi nəşrlərdə müxtəlif janrlı yazılarla çıxış edib. Sonra uzun illər tele-radio readaksiyalarında çalışıb, aktual mövzulu çoxsaylı süjet və verilişlərin müəllifi olub. Müstəqillik dövründə isə həmkarımız sənədli filmlər yaradıcılığı ilə məşğul olub. Onunla söhbətə də elə bu məqamdan başladım.

**– Rəfiqə xanım əvvəl qəzet-jurnallar, sonra teleradio və bir gün də sənədli filmlər. Necə oldu ki, bu sahədə fəaliyyəti seçdiniz?**

– Mənim gəncliyim ulu öndərimiz Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəldiyi ilk illərə düşüb. Bu illərdə Heydər Əliyevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə ölkəmizdə aparılan əfsanəvi quruculuq işlərindən bir jurnalist kimi məqalələr yazmaq, televiziya verilişləri, reportajlar hazırlamaq mənim də qismətimə düşüb.

Qarabağ hadisələri başlayanda çalışdığım Dövlət Teleradio Verilişləri Komitəsi ölkədə xalq hərəkatı ətrafında siyasi oyunların gətirdiyi əsas meydanlardan birinə çevrilmişdi. Ölkədə və teleradioda rəhbərlik tez-tez dəyişirdi. Bu da yaradıcı mühitə mənfi təsir etməyə bilməzdi. O zaman yeganə ümid yerimiz millət atası Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsi idi. Xalq üzünü ulu öndərə tutanda mən də onların sırasında idim.

Bu dövrdə Naxçıvanda yaşayıb Muxtar Respublikanı fəlakətdən qurtaran ulu öndərə edilən siyasi təzyiqlərə mən də bir jurnalist kimi dözə bilməyib haqq səsimi qaldırmışdım. “Xalqımızı Heydər Əliyevin zəkası, iradəsi xilas edə bilər” deyirdim. 45 dəqiqəlik verilişim efirdən çıxarıldıqdan sonra sevimli iş yerimi tərk etməli oldum. Bundan sonra hər yerdə ulu öndərin fəal təbliğatçısına çevrildim.

Xeyli sonra professor Nizami Xuduyev Azərbaycan Dövlət Teleradiosuna rəhbər təyin ediləndə məni geri çağırırdı. Öz istəyimlə film yaradıcılığına keçdim, Azərbaycan Telefilm Yaradıcılıq Birliyində baş redaktorun müavini vəzifəsində çalışdım. Lakin qəzet və jurnallarla da sıx əlaqə saxladım.

Azərbaycan xalqının dövlət xadimləri, görkəmli elm, incəsənət, mədəniyyət adamları, tarixi, adət-ənənələri barədə 40 sənədli filmin müəllifiyəm. 2007-ci ildə Azərbaycan Televiziyasında təqaüdə çıxdıqdan sonra, 2008-ci ildə Mədəniyyət Nazirliyinə təqdim etdiyim Azərbaycanın Milli Qəhrəmanları layihəsi əsasında indiyə kimi “Salmə” və “Yaddaş” studiyalarında daha 20 sənədli film ərsəyə gətirmişəm.

**– Təcrübəli ssenarist, 60 sənədli filmin yarıdıcısı kimi, sizin üçün kino, film yaradıcılığı nə deməkdir?**

– Yaxşı deyiblər, mən də təkrarlayım: kino musiqidir, kino teatrdır, kino ədəbiyyatdır. Bir sözlə, kino aləmdir. Sənədli kino qəzet yazısından, teleradio verilişindən qat-qat artıq bilik, bacarıq, sənətkarlıq, zəhmət tələb edir. Bir film aylarla davam edən, müxtəlif məkanlarda aparılan ağır yaradıcılıq prosesi nəticəsində hasilə gəlir.

Uğurlu kino üçün maraqlı, bitkin ssenari tələb olunur. Mən illər boyu bu həqiqətə əməl etməyə çalışmışam. Ona görə də rejissor və operatorlarla birgə işimiz həmişə uğurlu alınıb. Bəzən görürsən ki, ssenarisiz filmlər göstərilir. Tamaşaçı ekrandakı görüntülərin nə olduğunu necə anlasın?

Həcmindən asılı olmayaraq bütün sənədli filmlərin aydın, bitkin ssenarisi, səlis, parlaq dili olmalıdır. Filmin ssenarisi üçün mövzu da gerək tamaşaçı üçün maraqlı olsun. Mən vaxtilə coğrafiyaşünas akademik Həsən Əliyevdən müsahibələr, verilişlər hazırlamışam. Bir gün ona film çəkmək istəyimi bildirəndə etiraz etmədi. O zaman maneçilik törədildiyinə görə alimin sağlığında həmin filmi çəkmə bilmədim. Telefilm Yaradıcılıq Birliyində işə başlayanda “Təbiətə bağlı ömür” adlı ilk filmimi Həsən müəllimə həsr etdim.



Səməd Vurğun, “Bir ocağın nurunda” Abdulla Şaiq haqqındadır. Dünya şöhrətli bəstəkar Qara Qarayevə, xalq şairləri Mirvarid Dilbaziyyə, Nəbi Xəzriyə, Nəriman Həsənzadəyə həsr olunmuş filmlərim də mənə çox əzizdir. Fidan və Xuraman Qasımovalar barədə film də maraqlıdır. Dünya Din Liderlərinin Bakı Sammiti barədə filmim Azərbaycan, rus, ingilis və ərəb dilində dünya ölkələrinə yayılıb. “Muğam”, “Vokal”, “Şəkiddə toy” kimi sənədli filmlər də ekran xronikamızı zənginləşdirən əsərlərdir.

Milli Qəhrəmanlardan Asif Məhərrəmov, Elmar Edilov, Vəzir Orucov, Mübariz İbrahimov, Yuri Kovalyov, Koroğlu Rəhimov, Fazil Mehdiyev, Fərhad Hübətov, Əli Məmmədov, Sərdar Səfərov, Nizami Məmmədov, Vüqar Hüseynov, Şuşanın azad olunmasında şəhid olmuş polkovnik-leytenant Ramiz Cəfərov və başqaları haqqında filmlər xalqımızın öyüncünü yüksəldən, yeni nəslin vətən sevgisini alovlandıran ekran əsərləridir. Yaşımın bu çağına baxmayaraq əvvəlki həvəs və qüvvə ilə film yaradıcılığımı davam etdirirəm.

**– Siz bir sıra xeyirxah işlərinizdən əlavə, ustad jurnalist kimi təcrübənizi də yeni nəsle öyrətməyə vaxt tapmısınız.**

– İnsan olmağın mühüm bir şərti köməyə ehtiyacı olanlara əl tutmaq, zəiflərə təmənnəsiz kömək etməkdir. Mən də xeyirxahlığa heç vaxt biganə olmamışam. Xalq şairi Nəbi Xəzri bunları bildiyindən “Rəfiqə xanım” adlı şerində yazmışdı: “Aca da əl tutub qapı açmısan”.

O ki qaldı təcrübəni öyrətməyə, bu da ciddi bir vətəndaşlıq borcudur. İctimai Siyasi Universitetdə jurnalist sənətkarlığı fənnindən dərs deməyim də belə bir tələbatdan irəli gəlib. Tələbələrimi ekranda görəndə, çıxışlarını eşidəndə, yazılarını oxuyanda çox sevinirəm və düşünürəm ki, onlara öyrətdiklərim, sənətkarlıq mühazirələrim hədə getməyib. Gənclərə həmişə təlqin etmişəm ki, mənəvi təmizliklərini qorusunlar, paxıllıqdan, xəbislikdən, naqislikdən uzaq olsunlar, daim çalışıb xalqa xeyir versinlər.

**Sonda qeyd edək ki, Rəfiqə xanım geniş ictimai fəaliyyətlə də məşğuldur.** Yeni Azərbaycan Partiyasının fəalı kimi çoxsaylı tədbirlər keçirdiyinə görə fəxri fərmanlar, təşəkkürnamələr alıb. Azərbaycan Respublikası Kinematografiya İttifaqının, Yazıçılar və Jurnalistlər birliklərinin üzvü kimi çoxsahəli yaradıcılığı yorulmadan davam etdirir. Bütün bunlara vaxt tapmaq özü də bir məhərdirdir.

Sözə bağlı bir ömür yaşamış bu insan görüb-öyrəndiyi, anlayıb-yəqin etdiyi gerçəkləri, bir sözlə, xalqımız üçün faydalı bildiyi hər şeyi təkəkkür süzgəcindən keçirərək, təxəyyülündə mənalandıraraq təsirli formalarda oxuculara, dinləyici və tamaşaçılara çatdırmağı həyatının mənası, yaradıcılığının qayəsi hesab edir. Onu uğurlara qovuşdurən, tanıdan və çox sayda insana sevdiren də tutduğu bu yoldur. Mənəli ömür yolu!

**Tahir AYDINOĞLU,**  
“Xalq qəzeti”